

8 Lateinische Numeralia

Numeralia sind Zahlwörter. *Numerus m*: Zahl, Anzahl; *numerabilis*: zählbar.
Die Bezeichnung leitet sich ab von *numerare*: zählen.

8.1 Arten der Numeralia

Es gibt vier Arten von Zahlen:

1. Grundzahlen (*cardinalia*: Kardinalzahlen); *einer, eine, eines, zwei, drei*
2. Ordnungszahlen (*ordinalia*: Ordinalzahlen); *der erste, der zweite*
3. Einteilungszahlen (*distributiva*: Einteilungszahlen); *je ein, je zwei, je drei*
4. Zahladverbien (*multiplikativa, adverbia numeralia*); *einmal, zweimal, dreimal*

Die Zahlenart kann man mit Hilfe folgender Fragewörter feststellen:

Fragewort	zugeordnete Zahlenart
<i>quot?</i>	<i>wie viele?</i> Kardinalzahl
<i>quotus?</i>	<i>der wievielte?</i> Ordinalzahl
<i>quoteni?</i>	<i>wie viele jedesmal?</i> Einteilungszahl
<i>quotie(n)s?</i>	<i>wievielmals? wie oft?</i> Zahladverb

8.2 Deklination der Numeralia

Näheres zur grammatisch richtigen Verwendung der Numeralia siehe Lit. [Menge], §§ 39 bis 51.

Von den Kardinalzahlen werden dekliniert

unus, duo, tres (siehe Tabelle 8.3);

die Hunderter von *ducenti* bis *nongenti*;

der Plural *milia n* (= -tausend); *duo milia* = zweitausend.

Nicht dekliniert wird: *mille* = eintausend.

Alle Ordinalia und Distributiva werden dreieinig nach der o-/a-/o-Deklination dekliniert.

	Mask.	Fem.	Neutr.	Mask.	Fem.	Neutr.	Mask.	Fem.	Neutr.	
<i>Nom.</i>	<i>einer</i>	<i>eine</i>	<i>eines</i>	<i>zwei</i>	<i>zwei</i>	<i>zwei</i>	<i>drei</i>	<i>drei</i>	<i>drei</i>	<i>tausend</i>
<i>Nom.</i>	<i>unus</i>	<i>una</i>	<i>unum</i>	<i>duo</i>	<i>duae</i>	<i>duo</i>	<i>tres</i>	<i>tres</i>	<i>tria</i>	<i>milia</i>
<i>Gen.</i>	<i>unius</i>	<i>unius</i>	<i>unius</i>	<i>duorum</i>	<i>duarum</i>	<i>duorum</i>	<i>trium</i>	<i>trium</i>	<i>trium</i>	<i>milium</i>
<i>Dat.</i>	<i>uni</i>	<i>uni</i>	<i>uni</i>	<i>duobus</i>	<i>duabus</i>	<i>duobus</i>	<i>tribus</i>	<i>tribus</i>	<i>tribus</i>	<i>milibus</i>
<i>Akk.</i>	<i>unum</i>	<i>unam</i>	<i>unum</i>	<i>duo, duos</i>	<i>duas</i>	<i>duos</i>	<i>tres</i>	<i>tres</i>	<i>tria</i>	<i>milia</i>
<i>Abl.</i>	<i>uno</i>	<i>una</i>	<i>uno</i>	<i>duobus</i>	<i>duabus</i>	<i>duobus</i>	<i>tribus</i>	<i>tribus</i>	<i>tribus</i>	<i>milibus</i>

unus: wird im Singular dekliniert;

duo, tres und *milia*: Da diese Wörter eine Vielzahl bezeichnen, werden sie im Plural dekliniert.

unus ist ein Sonderfall (siehe auch Seite 80: Pronominaladjektive).

ambo, ambae, ambo (*beide*) wird wie *duo, duae, duo* (*zwei*) dekliniert.

Die Tabelle der Numeralia unter 8.3 auf Seite 84 zeigt die Schreibweise der vier Arten der Numeralia als Zahlwörter und als römische Zahlen. Die Schreibweise als Dezimalzahlen, wie in Spalte 1 gezeigt, gab es bei den Römern noch nicht.

8.3 Tabelle der lateinischen Numeralia

Alle Ordinalia und Distributiva sind deklinierbar nach der o-/a-/o-Deklination.

Dez. Zahl	Röm. Zahl	<i>cardinalia</i>	<i>ordinalia</i>	<i>distributiva</i>	<i>adv. numeralia</i>
1	I	<i>unus, una, unum</i> <i>einer, eine, eines</i>	<i>primus</i> <i>der erste</i>	<i>singuli, -ae, -a</i> <i>je einer, eine, eines</i>	<i>semel</i> <i>einmal</i>
2	II	<i>duo, duae, duo</i>	<i>secundus</i>	<i>bini</i>	<i>bis</i>
3	III	<i>tres, tria</i> (3.Dekl.)	<i>tertius</i>	<i>terni, trini</i>	<i>ter</i>
4	IV	<i>quattuor</i>	<i>quartus</i>	<i>quaterni</i>	<i>quater</i>
5	V	<i>quinque</i>	<i>quintus</i>	<i>quini</i>	<i>quingies</i>
6	VI	<i>sex</i>	<i>sextus</i>	<i>seni</i>	<i>sexies</i>
7	VII	<i>septem</i>	<i>septimus</i>	<i>septeni</i>	<i>septies</i>
8	VIII	<i>octo</i>	<i>octavus</i>	<i>octoni</i>	<i>octies</i>
9	IX	<i>novem</i>	<i>nonus</i>	<i>noveni</i>	<i>novies</i>
10	X	<i>decem</i>	<i>decimus</i>	<i>deni</i>	<i>decies</i>
11	XI	<i>undecim</i>	<i>undecimus</i>	<i>undeni</i>	<i>undecies</i>
12	XII	<i>duodecim</i>	<i>duodecimus</i>	<i>duodeni</i>	<i>duodecies</i>
13	XIII	<i>tredecim</i>	<i>tercius decimus</i>	<i>terni deni</i>	<i>ter decies</i>
14	XIV	<i>quattuordecim</i>	<i>quartus decimus</i>	<i>quaterni deni</i>	<i>quater decies</i>
15	XV	<i>quindecim</i>	<i>quintus decimus</i>	<i>quini deni</i>	<i>quingies decies</i>
16	XVI	<i>sexdecim = sedecim</i>	<i>sextus decimus</i>	<i>seni deni</i>	<i>sexies decies</i>
17	XVII	<i>septendecim</i>	<i>septimus decimus</i>	<i>septeni deni</i>	<i>septies decies</i>
18	XVIII	<i>duodeviginti</i>	<i>duodevicesimus</i>	<i>duodeviceni</i>	<i>duodevicies</i>
19	XIX	<i>undeviginti</i>	<i>undevicesimus</i>	<i>undeviceni</i>	<i>undevicies</i>
20	XX	<i>viginti</i>	<i>vicesimus</i>	<i>viceni</i>	<i>vicies</i>
21	XXI	<i>viginti unus oder:</i> <i>unus et viginti</i>	<i>vicesimus primus</i> <i>unus et vicesimus</i>	<i>viceni singuli</i> <i>singuli et viceni</i>	<i>vicies semel</i> <i>semel et vicies</i>
28	XXVIII	<i>duodetriginta</i>	<i>duodetricesimus</i>	<i>duodetriceni</i>	<i>duodetricies</i>
29	XXIX	<i>undetriginta</i>	<i>undetricesimus</i>	<i>undetriceni</i>	<i>undetricies</i>
30	XXX	<i>triginta</i>	<i>tricesimus</i>	<i>triceni</i>	<i>tricies</i>
40	XL	<i>quadraginta</i>	<i>quadragesimus</i>	<i>quadrageni</i>	<i>quadragies</i>
50	L	<i>quingenta</i>	<i>quingagesimus</i>	<i>quingageni</i>	<i>quingagies</i>
60	LX	<i>sexaginta</i>	<i>sexagesimus</i>	<i>sexageni</i>	<i>sexagies</i>
70	LXX	<i>septuaginta</i>	<i>septuagesimus</i>	<i>septuageni</i>	<i>septuagies</i>
80	LXXX	<i>octoginta</i>	<i>octogesimus</i>	<i>octogeni</i>	<i>octogies</i>
90	XC	<i>nonaginta</i>	<i>nonagesimus</i>	<i>nonageni</i>	<i>nonagies</i>
100	C	<i>centum</i>	<i>centesimus</i>	<i>centeni</i>	<i>centies</i>
200	CC	<i>ducenti, -ae, -a</i>	<i>ducentesimus</i>	<i>ducenti</i>	<i>ducenties</i>
300	CCC	<i>trecenti, -ae, -a</i>	<i>trecentesimus</i>	<i>trecenti</i>	<i>trecenties</i>
400	CCCC	<i>quadringenti, -ae, -a</i>	<i>quadringentesimus</i>	<i>quadringeni</i>	<i>quadringenties</i>
500	D	<i>quingenti, -ae, -a</i>	<i>quingentesimus</i>	<i>quingeni</i>	<i>quingenties</i>
600	DC	<i>sescenti, -ae, -a</i>	<i>sescentesimus</i>	<i>sescenti</i>	<i>sescenties</i>
700	DCC	<i>septingenti, -ae, -a</i>	<i>septingentesimus</i>	<i>septingeni</i>	<i>septingenties</i>
800	DCCC	<i>octingenti, -ae, -a</i>	<i>octingentesimus</i>	<i>octingeni</i>	<i>octingenties</i>
900	DCCCC	<i>nongenti, -ae, -a</i>	<i>nongentesimus</i>	<i>nongeni</i>	<i>nongenties</i>
1000	M	<i>mille</i>	<i>millesimus</i>	<i>singula milia</i>	<i>milies</i>
2000	MM = $\overline{\text{II}}$	<i>duo milia</i>	<i>bis millesimus</i>	<i>bina milia</i>	<i>bis milies</i>
10000	$\overline{\text{X}}$	<i>decem milia</i>	<i>decies millesimus</i>	<i>decies milia</i>	<i>decies milies</i>
100000	$\overline{\text{X}} $	<i>decies centena milia</i>	<i>decies centies</i> <i>millesimus</i>	<i>decies centena</i> <i>milia</i>	<i>decies centies</i> <i>milities</i>

Übergesetzter Strich bedeutet: 1000-mal.

Beidseits und oben je ein Strich bedeutet: 100 000-mal.